

حاجب حاوی ید چیست؟

ماده حاجب حاوی ید در بعضی موارد به عنوان "رنگ عکسبرداری با اشعه ایکس" شناخته میشود. این ماده یک محلول بی رنگ حاوی ید میباشد که برای دیده شدن بهتر اعضا و جوارح بدن شما در هنگام عکس برداری به شما تزریق میگردد. این ماده باعث به وجود آمدن "لکه" در بدن شما نمیشود و به صورت طبیعی از راه ادرار دفع میگردد.

ماده حاجب حاوی ید چگونه به من داده میشود؟

ماده حاجب به چند صورت مختلف میتواند وارد بدن گردد. این ماده میتواند به صورت خوراکی وارد گردد، داخل یک شریان و یا ورید تزریق گردد و یا به صورت مستقیم به یک نقطه از بدن تزریق شود.

آیا وقتی ماده حاجب حاوی ید به من تزریق میگردد، من چیزی حس میکنم؟

اکثر بیماران وقتی ماده حاجب به رگ و یا ورید آنها تزریق میگردد هیچ حس خاصی ندارند، اما بعضی از بیماران حس گرمایی را میکنند که در هنگام تزریق و تا 20 ثانیه بعد از تزریق در بدن آنها پخش میشود. این احساس معمولاً در ناحیه کشاله ران وجود دارد و شما ممکن است به غلط احساس ادرار کنید. این احساس بسیار معمول بوده و به سرعت از بین میرود. گاهی اوقات بیماران برای زمان کوتاهی در هنگام تزریق و بعد از آن احساس تهوع (مانند استفراغ) دارند (بخش زیر را در مورد سوالات راجع به خطرات احتمالی ملاحظه نمایید).

تزریق ماده حاجب حاوی ید چه مدت طول میکشد؟

برای سی تی اسکن، تزریق داخل رگ بازو بین 10 تا 30 ثانیه طول میکشد. اگر تزریق جهت آنژیوگرافی باشد، احتمالاً باید تزریق های متعدد (اما تنها با یک سوزن) از طریق یک لوله پلاستیکی نازک در کشاله ران در حین انجام آنژیوگرافی انجام شود.

برای تستهای دیگر مانند آرتروگرافی [عکس برداری از مفاصل] و میلوگرافی [عکس برداری از ستون فقرات] رادیولوژیست تزریق ماده حاجب را به صورت دستی انجام خواهد داد.

برای چه به ماده حاجب حاوی ید احتیاج دارم؟

ماده حاجب اطلاعات بیشتری به رادیولوژیستی که عکسهای شما (تصاویر گرفته شده از شما در هنگام اسکن) را تفسیر میکند میدهد. این اطلاعات بیشتر معمولاً به تشخیص دقیقتر منجر میشود.

خطرات احتمالی دریافت ماده حاجب حاوی ید به صورت تزریقی

و یا حاجب خوراکی چیست؟

خطرات و عوارض مربوط به ماده حاجب می توانند شامل موارد زیر و نه محدود به آنها باشند:

- نشست ماده حاجب به خارج از رگ. نشتهای خفیف را میتوان با یخ و فشار آوردن بر محل درمان نمود و به صورت خود به خود بدون درمان بیشتر بهبود خواهند یافت. اگر نشست شدید بوده و یا شما احساس افزایش درد، التهاب فزاینده، و یا سرخ شدن روبه افزایش را داشتید، باید به پزشک عمومی خود مراجعه کرده و یا به بخش اروژانس نزدیک ترین بیمارستان بروید.

- عوارض مربوط به کلیه: اگر شما از بیماری شدید کلیه و یا دیابت و یا هر دو رنج میبرید، ماده حاجب ید دار میتواند به طور موقتی عمل کلیه های شما را بدتر کند. با این حال در اکثر موارد شرایط شما به حالت عادی باز خواهد گشت.

- حساسیت ها و واکنشهای آلرژیک. این واکنش ها میتوانند در 5 دقیقه اول روی دهند و مواردی دیده شده که تا یک هفته پس از تزریق نیز واکنش آلرژیک روی دهد. شدیدترین واکنشهای آلرژیک معمولاً در 10 دقیقه اول روی میدهند.

(الف) از هر 100 بیمار حداکثر 1 نفر دچار واکنشهای جزئی میگردد. این واکنشها معمولاً به خودی خود از بین میروند و به درمان خاصی احتیاج ندارند. این واکنشها شامل سرخ شدن صورت، حالت تهوع خفیف، و/یا استفراغ و خارش خفیف میباشد.

(ب) از هر 1000 بیمار کمتر از 1 نفر دچار واکنشهای متوسط میگردد. این مورد معمولاً برای درمان به دارو احتیاج داشته و نشانه های آن شامل استفراغ طولانی مدت، کهیر روی کل پوست، التهاب صورت، دهان یا گلو، و سختی تنفس و بلع در نتیجه آن میباشد.

(پ) از هر 100.000 بیمار کمتر از 1 نفر دچار واکنشهای شدید -که شامل مرگ نیز میشود - میگردد. این موارد به درمان اروژانسی پزشکی احتیاج دارند و بیمار باید مدتی در بیمارستان جهت کنترل بستری شود.

برای درمان و یا جلوگیری از این عوارض جانی چه میتوان کرد؟

- مرکز عکسبرداری دارای پرسنل آموزش دیده برای این موضوع و داروها و امکانات مناسب برای درمان واکنش به ماده حاجب خواهد بود.
- اگر شما عملکرد غیر طبیعی کلیه دارید و این گونه تصمیم گیری شود که شما باید از ماده حاجب استفاده کنید، ممکن است شما به مدت چند ساعت قبل از تزریق ماه حاجب به زدن سرم حاوی یک مایع شفاف احتیاج داشته باشید که از احتمال بدتر شدن وضعیت کلیوی شما کم کند.

بارداری و شیردهی

به عنوان یک قاعده کلی، تجویز هر نوع دارو از جمله ماده حاجب به یک زن حامله باید به دقت بررسی شود. هیچ گونه یافته پزشکی مبنی بر اینکه ماده حاجب میتواند به جنین صدمه بزند وجود ندارد، و همزمان هیچ مطالعه عمومی بزرگی که به صورت قطعی بی خطر بودن آن را اثبات کند نیز وجود ندارد.

کمتر از 1/1000 ماده حاجبی که به مادر داده میشود وارد شیر او میشود پس دلیلی برای توقف شیر دهی از طرف شما به خاطر دریافت ماده حاجب وجود ندارد چون شیر شما به نوزادان صدمه نمیزند.

بعد از اینکه من محل، بخش یا بیمارستانی که در آن تزریق ماده حاجب داشته ام را ترک میکنم چه اتفاقی می افتد؟

اگر احساس کسالت میکنید، و یا اگر حال شما بد شود، یا متوجه موردی غیر طبیعی شدید، به نزدیکترین واحد اروژانس و یا دکتر عمومی خود مراجعه کنید. واکنشهای جدی به ماده حاجب به ندرت بعد از گذشت یک ساعت از تزریق اتفاق می افتند.

منبع این اطلاعات دستورالعمل تجویز ماده حاجب کالج سلطنتی رادیولوژیستهای استرالیا و نیوزیلند [RANZCR] میباشد. ماده